

Klimatkontrakt 2030

Mellan Karlstads kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	5
2. Parter	5
3. Kommunens åtaganden	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	6
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	10
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	13
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	15
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	16
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	16
3.8. Klimatanpassning.....	17
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	18
3.10. Rapportering och uppföljning.....	20
4. Viable Cities åtaganden	20
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	21
4.2. Smart policyutveckling.....	21
4.3. Innovation.....	22
4.4. Samordnad finansiering.....	22
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	22
5. Myndigheternas åtaganden	23
5.1. Smart policyutveckling.....	23
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	23

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	24
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	24
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	25
6.1. Governance.....	25
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	26
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	27
6.4. Medborgarengagemang.....	27
6.5. Systemdemonstratorer.....	28
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	28
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	29
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	29
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	30
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	30
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	32
9. Kontraktet.....	34
Klimatkontrakt 2030.....	35
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	36

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrvivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Karlstads kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

Karlstads kommun avser vara en föregångare i omställningen till klimatneutrala städer och kommuner. Några av de åtaganden som beräknas ge störst effekt i klimatomställningen, och som planeras för genomförande år 2024, är:

- Tillämpande av nya arbetssätt och strukturer med anledning av att en ny styrmodell för kommunkoncernen träder i kraft, som innebär ökade ambitioner inom den miljömässiga hållbarhetsdimensionen.
- Genomförande av handlingsplan utifrån den nyligen beslutade Energi- och klimatplanen
- Genomförande av åtgärder utifrån framtagna kommunikationsstrategi för Karlstads klimatomställning

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- Öka antalet Klimatkontrakt som tecknas med medborgare, företag och organisationer
- Genomföra utbildning av såväl förtroendevalda som medarbetare inom klimat- och miljöområdet utifrån framtaget utbildningskoncept.
- Börja verkställa en plan för digitalisering och innovation med mål om en smart och hållbar stad, i linje med EU:s Twin Transition-strategi

3.1. Kommunens klimatmål

Kommunfullmäktige i Karlstads kommun har fastställt det övergripande målet att "Karlstads kommuns verksamhet ska vara fossilfri år 2026 och det geografiska området Karlstad ska vara klimatneutralt år 2030". Målet omfattar hela kommunkoncernen vilket innebär att samtliga nämnder och de kommunala bolagen inom stadshuskoncernen ska bidra till målet.

Karlstads kommun har haft ett klimatmål i många år, men inför år 2023 gjordes en skärpning där målet spetsades till. Den tidigare formuleringen löd "Karlstad ska vara en fossilfri och klimatsmart kommun". Den nya skrivningen innebär att målet är tudelat och håller såväl ett internt som ett externt perspektiv på klimatomställningen. Det är nu också det enda mål som kommunfullmäktige beslutat om som är tidsbestämt, och det med en snäv tidsram.

Målet beskrivs närmare i Strategisk plan:

"Den gröna omställningen sker här och nu. Vi behöver höja ambitionerna inom miljö- och klimatområdet för att skapa en hållbar kommun. Miljömässig hållbarhet ska vara vägledande i allt vårt arbete. Karlstad ska vara en kommun som är innovativ och använder smarta lösningar för att både arbeta med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan. Klimatomställningen ska vara rättvis. Alla i samhället behöver ställa om från fossila bränslen, förändra resvanor och konsumtionsmönster samt stärka samhällets motståndskraft."

År 2017 beslutade kommunfullmäktige att de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 ska inkluderas i den interna målstyrningen i Karlstad. Detta samband stärktes ytterligare genom den nya styrmodell som beslutades i juni 2023. Inom Agenda 2030 är det främsta klimatmålet mål nummer 13: Bekämpa klimatförändringarna.

3.2. Strategi

Kommunens övergripande styrmodell får stor påverkan på möjligheterna att agera för klimatomställning. Detta då en styrmodell innefattar viktiga principer för såväl verksamhetsstyrning, kvalitetsstyrning och ekonomistyrning. Utifrån dessa principer formeras de viktiga processerna för planering och uppföljning av verksamhet, med krav på samordning och gemensamma strategier och prioriteringar.

En styrmodell beskriver vad som är beslutat och vad som ska göras, alltså hur verksamheten leds och styrs. Den ska se till att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna, att skattepengarna hanteras på bästa sätt och att vision och mål uppnås.

I juni 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om att en ny styrmodell ska träda i kraft i Karlstads kommun från år 2024.

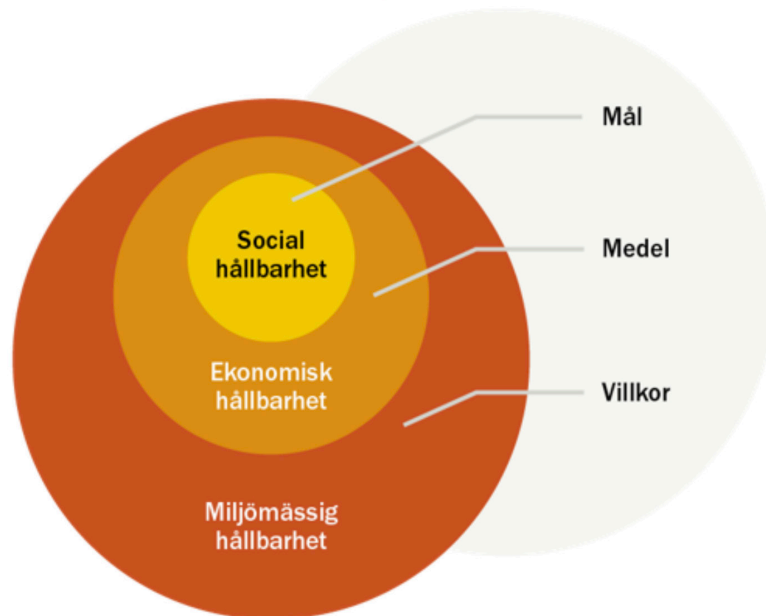
Figur 1. Styrmodellen i koncernen Karlstads kommun från år 2024.

Anledningen till att en ny styrmodell ansågs nödvändig kan sammanfattas i tre punkter som beskriver vilken förflyttning som är önskvärd:

- Skapa en tydligare struktur som omsätter politikens vilja
- Utveckla gränsöverskridande samverkan i processområden där helhet går före delar
- Utveckla styrning som är baserad på tillit där vi undviker detaljstyrning

Den nya styrmodellen skapar på flera olika sätt bättre förutsättningar för Karlstads kommun att öka takten i klimatomställningen.

En av de största förändringarna i jämförelse med tidigare styrmodell är att de tre hållbarhetsdimensionerna nu lyfts fram än tydligare. Hållbarhetsdimensionerna ska enligt beslutet genomsyra all verksamhet, och det är även tydligt att de ska vägas samman i allt vi gör. Därmed har även de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 fått en mer central roll i styrningen.

Figur 2. Förhållandet mellan de tre hållbarhetsdimensionerna enligt kommunens nya styrmodell.

I styrmodellen ingår även det som inom Karlstads kommun benämns som strategisk plan. Där återfinns de politiskt beslutade målen, samt den politiska viljeriktningen för kommande budgetperiod. Strategisk plan 2024 - 2026 innefattar höjda ambitioner avseende miljö och klimat, vilket också tydliggörs med det skärpta klimatmål som beskrivs i avsnitt 3.1 ovan. Målet mäts, följs upp och analyseras med stöd av fastställda indikatorer.

Under hösten 2023 har nya arbetssätt och rutiner formats, med anledning av beslutet om ny styrmodell. En av nyheterna är att det har utsetts en målkoordinator för varje politiskt beslutat mål. De ska leda ett särskilt team av sakkunniga från förvaltningar och bolag, som får i uppdrag att följa utvecklingen inom målområdet och samverka för gemensam utveckling för ökad måluppfyllelse. Denna nya struktur kommer att vara positiv för möjligheten till måluppfyllelse för kommunens klimatmål.

Inom styrmodellen ryms även strukturer för beslut, tillämpning och uppföljning av styrande dokument. Vikten av att arbeta för en ökad miljömässig hållbarhet lyfts i flera koncernövergripande styrande dokument, som beslutats av kommunfullmäktige. Nedan listas några av de främsta inom området.

3.2.1 Översiktsplan

Kommunens nu gällande översiktsplan (ÖP) beslutades år 2012. Tillväxttakten har varit hög i Karlstad, och den mark som pekas ut är nu planlagd eller bebyggd. Därför har kommunen arbetat fram ett förslag till en ny översiktsplan, som ska visa hur Karlstad ska utvecklas fram till år 2050. Nya ÖP är nu i granskningsfas, men ännu finns ingen

beräknad tidplan för fastställande. Inriktningen för framtidens Karlstad sammanfattas i åtta prioriterade områden, varav tre särskilt pekar mot en ökad miljömässig hållbarhet:

- Vi ska bygga klimatsmart
- Miljövänliga personresor och godstransporter
- Fler sammanhängande stadsdelar

3.2.2 Energi- och klimatplan

I maj 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om Energi- och klimatplan för kommunkoncernen, med tillhörande handlingsplan för åtgärder. Planen är den första i sitt slag, och kommer att utgöra ett mycket viktigt verktyg i arbetet med klimatomställning.

Energi- och klimatplanen pekar ut den gemensamma riktningen samt de möjligheter och utmaningar som kommunen behöver hantera inom energi- och klimatområdet. Syftet med planen är att möjliggöra för Karlstad att växa hållbart, samtidigt som kommunens energiförsörjning säkras på kort och lång sikt. Med en robust och hållbar energiförsörjning ska kommunen enligt planen bidra till lokala, regionala och nationella klimatmål samt de globala målen i Agenda 2030.

Planen omfattar kommunens energisystem, inklusive transporter, boende och verksamheter, och utgår från ett brett omvärlds- och systemperspektiv. För att säkra implementering och efterlevnad finns en centralt ansvarig utsedd för dokumentet, och en arbetsgrupp med representanter från berörda verksamheter ska träffas regelbundet för att koordinera åtgärder och följa upp progressionen.

3.2.3 Trafikplan

När kommunen planerar för framtidens trafiksystem är målsättningen att det ska vara god framkomlighet, hög trafiksäkerhet och långsiktigt hållbart. Bra kollektivtrafik, gång- och cykelvägar är viktigt. För att säkerställa detta finns en fastställd trafikplan (2014).

I trafikplanen fastställs att god tillgänglighet och effektivitet, hög säkerhet och stor hänsyn till miljö och hälsa är grunden för att uppnå en långsiktigt hållbar trafikmiljö som stöttar en önskad utveckling av Karlstad. Trafikplanens åtgärder ska stödja Karlstads tillväxt på ett hållbart sätt och leda till uppfyllelse av fastställda miljömål. Trafikplanen lyfter värdet av robusta åtgärder som kan hantera både dagens utmaningar och framtida ökningarna i det totala resandet.

Trafikplanen är just nu under revidering och beräknas bli klar under 2024.

3.2.4 Avfallsplan

I kommunens avfallsplan 2024–2027 är syftet att styra avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle och mot cirkulära avfallsflöden. Avfallsplanen består av fyra utvecklingsområden med var sitt övergripande och långsiktigt mål. Under varje utvecklingsområde finns cirka 40 åtgärder, där flera har koppling till klimatutmaningen. Till exempel öka återbruk, öka andelen fordon som drivs av batteri- eller bränslecellsdrift inom avfallshanteringen samt genomföra åtgärder för att minska matsvinnet.

3.2.5 Dagvattenplan

Kommunens dagvattenplan antagen 2022 syftar till en långsiktig hållbar dagvattenhantering som tar hänsyn till både vattenkvalitet, kapacitet och stadsmiljö. Planen med tillhörande riktlinjer och handbok klargör vilken förvaltning/enhet som ansvarar för vad gällande dagvatten och skyfall.

3.3. Organisation och ledning

För att nå målet om Klimatneutralt Karlstad 2030 krävs det att kommunen har en organisation och ledning som systematiskt kan styra och leda mot målet på ett tydligt sätt.

3.3.1 Kommunfullmäktige

I Karlstad fastställer kommunfullmäktige kommunkoncernens mål- och ambitionsnivåer, vilket inkluderar övergripande miljömål och styrande dokument inom området i form av planer och policys så som beskrivs i avsnitt 3.2 ovan.

3.3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande strategiska ansvaret för frågor kring miljö. Det innebär att kommunstyrelsen ansvarar för ledning, styrning och uppföljning i enighet med kommunfullmäktiges beslutade mål och styrande dokument.

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 1 § kommunallagen (2017:725), KL, leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt ha uppsikt över verksamheten i övriga nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund. Detta specificeras i kommunens Riktlinje för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. I kommunstyrelsens uppsiktsplikt ingår bland annat att:

- ansvara för att verksamheten i koncernen Karlstads kommun bedrivs effektivt och i enlighet med policy, mål, reglementen och inom beslutade ekonomiska ramar
- utfärda anvisningar till nämnderna för upprättande av nämndernas förslag till ekonomisk planering och verksamhetsplaner
- utfärda anvisningar till uppföljning av ekonomi och verksamhetsplaner

- utvärdera koncernens organisation och styrmodell samt vid behov föreslå korrigeringar

Enligt kommunstyrelsens reglemente ska kommunstyrelsen vid utövande av ledning och samordning ägna särskild uppmärksamhet åt att kommunens övergripande mål utifrån ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet uppfylls.

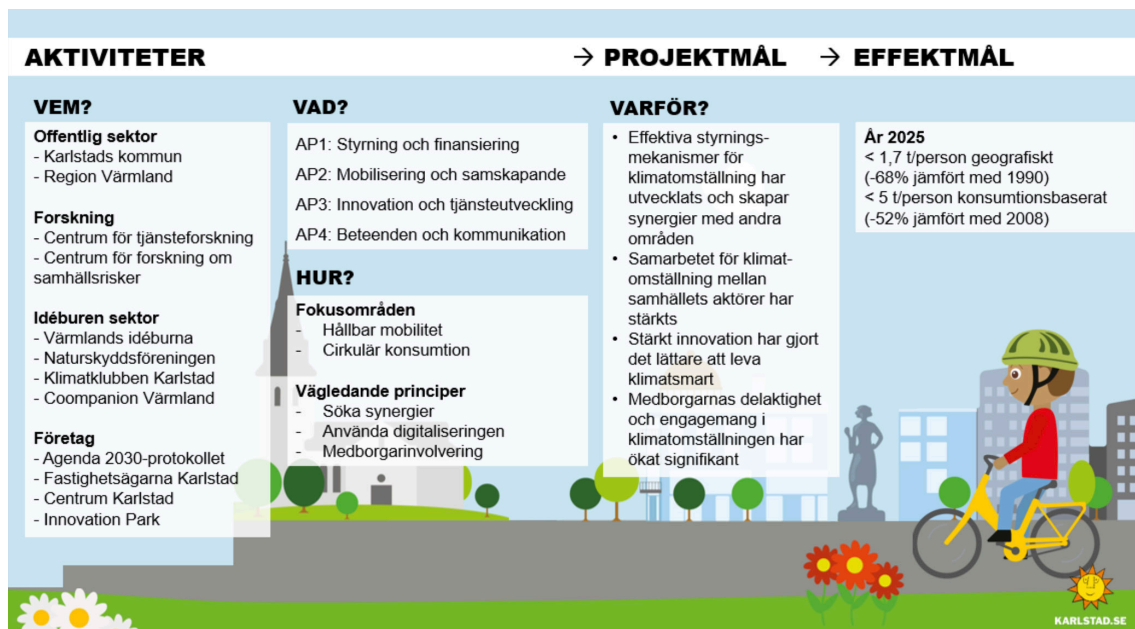
Kommunledningskontoret tillser att hållbarhetsperspektiven integreras i den övergripande styrmodellen, vilket konkretiseras i styrningen av de gemensamma processerna för planering respektive uppföljning av verksamhet.

3.3.3 Miljönämnden

Sedan år 2013 hanteras de miljöstrategiska uppgifterna inom koncernen av miljönämnden. I huvudsak innebär det ett ansvar för att driva och samordna miljöfrågorna i Karlstad. Koncernsamverkan säkras bland annat genom det interna nätverket Miljöstrategiska tjänstepersonsgruppen med styrgrupp.

3.3.4 Åtaganden år 2024 – verksamhetsplan

Inom ramen för Klimatneutrala Karlstad 2030 planerar kommunen för en rad åtgärder inom olika verksamhetsområden nästkommande år. I enighet med kommunens projektplan för Klimatneutrala Karlstad 2030 är åtgärderna fördelade inom fyra olika arbetspaket (AP1 – AP4).

Figur 3. Projektplan Klimatneutrala Karlstad 2030.

- AP1: Styrning och finansiering
- AP2: Mobilisering och samskapande
- AP3: Innovation och tjänsteutveckling
- AP4: Beteenden och kommunikation

Utvecklingen inom de fyra arbetspaketen samordnas av övergripande projektledare, som också säkrar att samordning sker med externa parter. Nedan redogörs för de viktigaste besluten, satsningarna och åtgärderna som är aktuella nästkommande år.

Övergripande mål- och verksamhetsstyrning

Kommunfullmäktige i Karlstads kommun har delat ut ett flertal uppdrag som har bäring på den miljömässiga hållbarheten och möjligheten att uppnå klimatneutralitet. De omhändertas inom ramen för verksamhetsplan 2024, och några av de uppdrag som beräknas ge särskilt stor effekt är:

- Genomförande av åtgärder inom ramen för Energi- och klimatplan.
- Genomförande av åtgärder utifrån framtagna kommunikationsstrategi för Karlstads klimatomställning.
- Revidering av koncernens trafikplan och cykelplan.
- Inom ramen för Agenda 2030-protokollet och Viable Cities öka antalet klimatkontrakt som tecknas med medborgare, företag och organisationer.
- Genomföra utbildning av såväl förtroendevalda som medarbetare inom klimat- och miljöområdet utifrån framtaget utbildningskoncept.
- Slutföra utredning av den interna transportorganisationen och besluta om åtgärder.
- Genomföra planerad omstrukturering inom kommunledningskontoret, i syfte att stärka den strategiska förmågan med inriktning på de tre hållbarhetsdimensionerna.

Till kommunens Energi- och klimatplan följer en fastställd handlingsplan med åtgärder som ska genomföras inom de närmaste åren. Den första åtgärden i handlingsplanen är mycket viktig för fortsatt arbete inom Klimatneutrala Karlstad 2030:

”Ta fram underlag och åtgärdsförslag som tydliggör innebörden av att Karlstad inte ska ha någon negativ påverkan på klimatet år 2030 och att kommunkoncernens verksamhet ska vara fossilfri”

Syftet är därmed att tydliggöra kommunens övergripande klimatmål. Arbetet har inletts och kommer att fortgå under 2024. Ett viktigt underlag i arbetet

är den klimatudredning som utfördes år 2020. Av den utredningen framgår vilka utmaningar kommunen står inför på vägen till att bli fossilfri inom några årtionden och vilka möjliga vägar som finns för att uppnå detta. Både geografiskt och konsumtionsbaserat perspektiv på utsläpp inkluderas i utredningen som också beräknar Karlstads utsläppsutrymme. När nu det något omformulerade klimatmålet ska tydliggöras, och även kopplas till en uppdaterad klimatbudget, finns förutsättningar för att rikta fortsatt arbete inom klimatområdet rätt. Det blir ett viktigt verktyg för att samordna insatser och ger underlag för kommunikation.

Kommunen har också beslutat om att teckna en så kallad Miljööverenskommelse med Länsstyrelsen i Värmland. Länsstyrelsen har uppdraget att samordna det regionala arbetet för att uppnå de svenska miljömålen, och miljööverenskommelserna är ett av de verktyg som används. Karlstad kommun har beslutat att samverka med en rad aktörer inom länet under programperioden 2022–2025. Samverkan ska ske inom sex prioriterade åtgärdsområden, där "Infrastruktur för förnybara drivmedel och laddbara fordon" samt "Fysisk planering för förnybar energi" är särskilt intressanta kopplat till klimatomställningen.

Karlstads kommun har även skrivit på regeringens initiativ Fossilfritt Sverige.

Kommunfullmäktige har beslutat att anslå 110 miljoner kronor för perioden 2022 – 2025 för att genomföra satsningar på minskade klimatutsläpp. Miljönämnden och teknik- och fastighetsnämnden, tillsammans med kommunstyrelsen, har i uppdrag att utreda hur dessa medel bäst kan användas för att ge största möjliga klimatnytta och därigenom bidra till att kommunen klarar uppsatt klimatbudget.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

För att klara den stora utmaningen att ställa om till ett klimatneutralt Karlstad krävs ett långsiktigt och proaktivt samarbete mellan invånare, näringsliv och akademi.

Karlstad har sedan 2019 politiskt uppdrag att samverka med företag och organisationer i ett Agenda 2030-protokoll. Syftet är att säkra en strukturerad samverkan mellan företag, organisationer och kommunen i ett gemensamt arbete i riktning mot de globala målen. Inledningsvis har arbetet inkluderat de största arbetsgivarna i kommunen. Sedan 2022 finns ett beslut om att Agenda 2030-protokollet ska ta en större roll i Karlstads klimatomställning. Under 2023 har därför bland annat lokala Klimatkontrakt lanserats till företag och organisationer där ett 20 tal företag och verksamheter har anmält intresse.

Karlstad har också genom sitt samarbete med aktörer inom Skoglig bioekonomi bidragit till innovation av ett stort antal nya produkter och företag. Mest konkret sker detta genom att vi de senaste fem åren finansiellt stöttat inkubatorn Sting bioeconomy. Inkubatorn har nu etablerats i Värmland och skapat en modell om tre

steg där affärsidén i de nya produkterna analyseras med mycket gott resultat och ökat möjlighet att kommersialiseras. Ett antal baseras på fiber från träbiomassa men även digitala produkter och tjänster har utvecklats.

Under 2023 fortsatte också arbetet med Industriell urban symbios (IUC) där kommunen faciliterar ett nätverk med företag som ska undersöka möjligheter att dela på resurser mellan varandra. Det handlar om producerande företag med sidoströmmar som kan användas, alternativt redan används men kan utökas/ förbättras, inom företaget eller av andra företag.

Ett ytterligare initiativ under 2023 är det nystartade Laddbolaget AB där LBC frakt i Värmland och Öst Värmland tillsammans med kommunen inleder en gemensam satsning för att tillskapa sex snabbbladdare för tunga transporter med hjälp av Klimatklivet.

Kommunen samverkar också med näringslivet genom Karlstads centrumförening, gallerior och ett av kommunen initierat nätverk för second hand-aktörer. Under parollen Globala Karlstad genomförs årligen ett antal aktiviteter riktade mot Karlstadsborna om att leva på ett mer hållbart sätt, och göra val i det lilla som bidrar till helheten. Hösten 2023 anordnas bland annat second hand runda med över 30 deltagande butiker. Den 28 oktober hade dessutom en cirkulär pop upp galleria premiär i Karlstads centrumgalleria, där alla lokala företag och aktörer bjuds in att presentera framtidens cirkulära varor och tjänster. I dagsläget är över 40 aktörer representerade i pop uppen-Rundgång.

Karlstad är också först ut i Sverige med att starta elevborgarråd för klimatet som fokuserar på att lyfta fram barn och ungas röst i miljö- och klimatfrågor. Under 2023 har elever i årskurs fyra till sex från samtliga kommunala grundskolor via en elevdemokratiworkshop tagit fram 967 förslag på hur Karlstad ska bli mer miljö och klimatsmart. 60 av dessa förslag har lämnats över till kommunedningen och fördelats ut på respektive förvaltning för hantering. Detta är ett sätt att lyfta barn och ungas perspektiv, höja deras röst och ge utrymme till deras idéer och lösningar. All personal på grundskolorna fick också en gemensam kunskapsgrund om klimatutmaningen.

Vidare utvecklar Karlstads kommun samverkan med Karlstads universitet. Särskilt viktiga parter för klimatarbetet är det världsledande Centrum för tjänsteforskning samt Centrum för forskning om samhällsrisker. I slutet av 2022 tillsattes en ny tjänst inom kommunledningskontoret som utredare och kommundoktorand i statsvetenskap.

Tjänsten är ett samarbete mellan kommunen och Karlstads universitet. Målsättningen med den nyinrättade tjänsten är att stärka kommunens förmåga att leda och styra den växande staden i spänningsfältet mellan tillväxt och hållbarhet.

Upphandling är ett område där kommunen dagligen samverkar med näringslivet. Kommunens offentliga upphandlingar ska bidra till effektiva, affärsmässiga, rättssäkra och hållbara inköp som ska bidra till ökad måluppfyllelse. Med en strategisk inköpsprocess som verktyg ska kommunen arbeta med att accelerera hållbarhetsarbetet i upphandlingar för att minska de klimatbelastande utsläppen kopplade till våra inköp. Kommunen har också erfarenhet av att arbeta med efterfrågeaccelerator kopplat till upphandling. Där kommunen tillsammans med Compare och Vinnova upphandlar utvecklingskontrakt med flera företag för att utveckla en vara eller tjänst som ännu inte finns.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Karlstads kommun har upphandlat ett systemstöd (Svalna) för att visualisera klimatpåverkan från kommunorganisationens alla inköp av varor och tjänster och som kommer att ligga till grund för en pilotversion av klimatinvesteringsplanen. Resultaten från klimatberäkningarna levererades hösten 2023 (se bild nedan).

Figur 4. Utsläpp kommunorganisationen år 2022.

Tidigare har det skett en intern uppföljning av utsläppen från livsmedel, energi och transporter men där övriga områden, såsom utsläppen från byggnationer och tjänster, inte har följts upp på ett systematiskt sätt. Svalna har därmed gett en helomfattande nulägesanalys av hur utsläppsläget ser ut och kommer att ge ett bättre underlag för styrande beslut i kommunledningen. Utifrån Svalnas resultat är det också möjligt att göra en trendmässig prognos över hur utsläppsläget kommer att utveckla sig fram till år 2030 och på så vis går det att utveckla ett "business-as-usual" scenario. Med grund i klimatberäkningarna från Svalna, och med koppling till koncernens verksamhets- och planeringsprocesser, pågår det även just nu ett arbete att ta fram en utsläppsbudget som kopplar an till kommunens klimatmål. Utöver att en utsläppsbudget ligger närmare i linje med klimatforskningen, där målet är att begränsa hela den över tid ackumulerande utsläppsmängden, så möjliggör en sådan budget en bättre styrning och uppföljning gentemot Karlstads kommuns klimatmål.

Det inledande arbetet med klimatinvesteringsplanen har därmed fokuserat på att göra en analys av utsläppsläget och att skapa en bättre förståelse för inom vilka sektorer som de största utsläppen ligger och vilka åtgärdsområden som kan leda till de största utsläppsminskningarna. I ett nästa steg kommer ett åtgärds paket tas fram där det ingår en mer precis uppskattning av potentiella utsläppsminskningar samt vilka samhällsekonomiska effekter dessa kan få. Planen är att teknik- och fastighetsförvaltningen, som står för cirka 60 procent av alla utsläpp inom kommunorganisationen, ska utgöra en testbädd. Genom att testa att implementera en klimatinvesteringsplan hos en enskild förvaltning genereras nyttiga lärdomar som ger bättre förståelse för vilka möjligheter och utmaningar det finns att skala upp en klimatinvesteringsplan som omfattar hela Karlstads kommun och dess berörda aktörer. Framtagandet av sådan mer heltäckande klimatinvesteringsplan är planerad att ske efter det att en förvaltningsspecifik plan har testats och utvärderats.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Twin transition-strategin kommer till tydligt uttryck i Karlstad, som både har höga ambitioner inom klimat och hållbarhet samt digitalisering och innovation. Digitaliseringens möjligheter används aktivt för att minska klimatpåverkan och göra förbättringar för medborgare och företag.

Idag används bland annat flera olika verktyg för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen, såsom Smarta Kartan som guidar till cirkulär konsumtion, en solkarta i framkant framtagen av Karlstads kommun, Karlstads Energi AB och KTH, precisa beräkningsverktyg för att monitorera livsmedelsinköpsens klimatpåverkan (framtaget med hjälp av RISE), och även en övergripande beräkning och visualisering av kommunorganisationens utsläpp (Svalna CIS).

De beräkningar av konsumtionsbaserade utsläpp som gjorts kommer också under 2024 att visualiseras i stadsrummet och på webb i en bred kommunikationskampanj.

Karlstads kommun ligger också i framkant när det gäller att använda digitala verktyg för dialog med medborgarna, framför allt genom sociala medier. Karlstad har 41 000 följare på Facebook och kom andra kvartalet 2022 på andra plats bland de 284 kommuner som har officiella sidor på Facebook, i ranking vad gäller att säkra högst influens².

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Inom ramen för Klimatneutrala Karlstad 2030 har inte bara upprättat ett team som arbetar med tjänsteinnovation för klimatomställning, utan också ett så kallat systeminnovationsteam. Teamet har analyserat klimatomställningen från ett systemperspektiv och gett förslag på inriktningar och insatser för olika aktörer och

² se kommunikationsanalys.se

grupperingar som driver Karlstads klimatomställning. Bland annat har analysen varit ett stöd i arbetet med den cirkulära popup-galleria som lanserades i slutet av 2023 genom tjänsteinnovationsteamet.

Under 2023 har en plan för digitalisering och innovation arbetats fram och förväntas bli antagen under början av 2024. Planen pekar ut insatsområden för att stärka vår digitaliseringsförmåga med sikte på en smart och hållbar kommun. Planen lägger också tonvikt vid hur kommunen ska dra nytta av och hantera den senaste tiden snabba utveckling mot artificiell generell intelligens.

Karlstads kommun undersöker också möjligheten att genomföra en "Efterfrågeaccelerator" inom klimatområdet tillsammans med IT-klustret Compare och DigitalWell arena, som innehar nationell excellence-stämpel. Efterfrågeaccelerator kombinerar angreppssätt från innovationsupphandling med accelerator och syftar bland annat till att vara marknadsutvecklande.

3.8. Klimatanpassning

I Karlstads kommun ska klimatanpassning finnas med som en aspekt tidigt i planeringsprocessen. Detta är en förutsättning för att skapa en hållbar samhällsutveckling på både kort och lång sikt. I översiktsplanen ska genomtänkta lösningar och nyttjande av ekosystemtjänster hanteras som bidrar till en mer robust och hållbar kommun.

I detaljplaneprocessen jobbar kommunen med att möjliggöra mångfunktionella ytor – strategiskt lokaliserade ytor där till exempel träd, planteringar, grönytor, vattendrag och dammar kan bidra med flera olika funktioner. Dessa kan till exempel vara att stödja biologisk mångfald, hantering av dagvatten och skyfall, temperatursänkning, luftförbättring och mötesplats för rekreation.

Kommunen har också en dagvattenplan som syftar till en långsiktigt hållbar dagvattenhantering.

I kommunen har det påbörjats ett arbete att ta fram en uppdaterad skyfallskartering för Karlstads tätort och för våra övriga tätorter. Därefter avser kommunen ta fram avrinningsområdesvisa planer (ibland kallade strukturplaner) som beskriver hur extrema regn kan hanteras med avseende på magasinering och avledning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har utsett Karlstad till ett av 18 områden i Sverige med betydande översvämningsrisk i sjöar och vattendrag. I Karlstads fall omfattar den betydande risken för översvämnning både Klarälven och Vänern, som skulle kunna drabba stora delar av staden. De senaste åren har kommunen därför gjort stora insatser för att öka kunskapen och ambitionsnivån i arbetet med översvämnningar. Utifrån mätningar, information, data och erfarenheter har olika typer av analyser utförts som lett till kunskap och insikt hos tjänstepersoner

och politiker. Från år 2024 ska det interna klimatanpassningsnätverket, som varit vilande en tid, återigen startas upp i syfte att på en strategisk nivå vidareutveckla kommunens klimatanpassningsarbete.

Kommunen har ett fastställt översvämningsprogram, en beredskapsplan för översvämning samt risk- och sårbarhetsanalyser. Samhällsviktiga verksamheter som kan påverkas i händelse av översvämningar identifieras och analyseras avseende hur verksamhet, funktion och tillgänglighet kan behållas när vattnet stiger. Det finns också en prioritetsordning för vilka verksamheter som ska skyddas vid olika vattennivåer. Tack vare den handlingsplan som beslutades i översvämningsprogrammet 2010 finns idag flera översvämningskydd på plats. Inre hamn är säkrat för översvämning sedan 2016, och 2017 uppfördes ett mindre skydd i Torpnoret, Skåre. 2018 färdigställdes en omfattande skyddsvall runt centralsjukhusområdet, samtidigt som dagvattensystemet också förstärktes. 2022 stod ett skydd i Mariebergsviken färdigt för att skydda vägen till och från sjukhuset, samtidigt utfördes stora förbättringar för att hantera skyfall i innerstan. Arbetet med att översvämningssäkra staden Karlstad fortsätter, och är nu inriktat på att få möjlighet att muddra delar av Klarälven samt att bygga ett 2,5km långt översvämningskydd i stadsdelen Skåre.

Karlstads kommun avser att åter delta i nätverket Making Cities Resilient (MSR2030) efter några års uppehåll. MSR2030 lanserades 2021 av FN:s organ för främjande av katastrofriskreduceringsarbete på lokal nivå. I Sverige samordnas arbetet av MSB. Genom att ansluta sig får kommunen ett nätverk samt verktyg för att bygga resiliens mot olyckor och skapa ett hållbart och klimatanpassat samhälle. Deltagandet i nätverket kan ske utifrån tre nivåer, där Karlstad avser ansluta till den mest omfattande "Stage C". Kommunens deltagande innebär ett åtagande att implementera och leverera specifika åtgärder för hållbarhetsutvecklingen. Det inkluderar att öka motståndskraften inom interna avdelningar och sektioner, men också att agera som mentor för samt dela erfarenheter med andra i MCR2030-nätverket.

3.9. Klimatsmart mobilitet

För att minska trafikarbetet i kommunen har kommuninvånarnas transportvanor och resmönster en central roll och förslaget till ny översiktsplan lyfter fram transport- och mobilitetsfrågornas betydelse. Samhällsplanering är en viktig pusselbit i att skapa bättre förutsättningar i omställningsarbetet för transportsektorn. Just nu pågår arbetet med att ta fram en ny översiktsplan, kollektivtrafikplan och parkeringsplan. Kommande år ska även kommunens trafikplan och cykelplan revideras.

I takt med att Karlstad befolkning ökar så ökar också det totala resandet. Dagens färdmedelsfördelning är inte långsiktigt hållbar om klimatmålet till 2030 ska kunna uppnås. I första hand är inriktningen att öka andelen gång- och cykeltrafik och utveckla kollektivtrafiken som ett konkurrenskraftigt alternativ till de individuella

bilresorna. Karlstad kommun har under många år medvetet satsat på att skapa bättre förutsättningar för ett ökat hållbart resande genom att bygga ut infrastrukturen för cykel och kollektivtrafik.

Under 2023 har en ny resvaneundersökning genomförts som visar att bilen står för majoriteten av resorna, även de korta resorna där det finns goda möjligheter att resa hållbart. Beteendeförändringar tar tid och för framtiden är det viktigt att arbetet inte stannar av utan fortsätter att driva andelen hållbara resor uppåt. I centrala delarna ska cykeln vara det främsta transportmedlet och det ska vara enkelt och riskfritt att cykla i Karlstad kommun. För att få ännu fler att byta bilen mot cykeln behövs en kombination av fysiska – och beteendefrämjande åtgärder. Det finns fortfarande brister i cykelnätet som behöver åtgärdas för att tillgodose cykeltrafikens basbehov – då blir det ökad och säker cykling.

Kommunen arbetar för att både privatpersoner och arbetsplatser ska effektivisera sina transporter och underlätta för ökat hållbart resande genom målgruppsanpassade attityd och beteendeprojekt som Vintertramparna och Cykelvänlig arbetsplats. Arbetet med storytelling och att använda förebilder har testats i det avslutade projektet Vägbanarna och erfarenheterna och metoderna tas vidare in i nya projekt. Utifrån resvaneundersökningen från 2023 kommer nätverksanalyser och potentialstudier genomföras för att identifiera viktiga målpunkter och målgrupper för mobilitetsåtgärder framåt.

För att kommunkoncernens resor och transporter ska bli fossilfria behöver mer göras. Bristande samordning av kommunens interna trafik och fordonsarbete påverkar kommunens möjlighet att kunna nå kommunkoncernens mål. Under 2022 och 2023 genomförs ett transportprojekt med syfte att utreda förutsättningarna för en mer ändamålsenlig intern transportorganisation som hanterar hållbara och ändamålsenliga rese- och transportlösningar med ett helhetsgrepp som både ger möjlighet att uppnå fossilfrimålet och är kostnadseffektivt.

Karlstads kommun arbetar på flera sätt för att främja utvecklingen av laddbara fordon både för den interna fordonsflottan och för kommuninvånarnas möjligheter. Samplanering med de aktörer som kan erbjuda laddinfrastruktur långsiktigt är viktigt, men även omställningen av den egna fordonsflottan är central och inkluderar utbyggnad av egna laddplatser. Teknik- och fastighetsnämnden har beslutat om utbyggnad av laddinfrastruktur inom förvaltningens byggnader.

Möjlighet till laddning vid hemmet kan antas vara avgörande för kommuninvånare att skaffa en elbil, vilket främst gör det till en möjlighet för villaägare. Kommunalt ägda bostadsbolag som erbjuder laddning till hyresgäster skapar möjligheter för fler att byta till elbil, vilket är en fråga att utreda vidare i Karlstad. Effektiva kombinationer bör också analyseras vidare, såsom laddning för arbetspendlare på dagen och hemladdning på natten för boende.

Karlstads kommuns energi- och klimatrådgivning har via energimyndigheten fått i uppdrag att stödja aktörer så att införandet av laddstolpar ökar. Målgruppen är

bostadsrättsföreningar, privata fastighetsägare samt små- och medelstora företag, och uppdraget inkluderar såväl information som hjälp för att ta steget att installera laddstolpar. Kommunen samverkar i detta bland annat med Region Värmland.

De kommunalägda bolagen Karlstads El- och Stadsnät AB och Karlstads Energi AB har anslutit sig till regeringens initiativ Elektrifieringslöftet, där målet är att verka för utbyggnad av infrastruktur för elfordon och vätgasfordon.

Karlstadsstråket är namnet på en snabbusslinje, trafikerad av el-bussar, som går genom Karlstad. Första etappen stod färdig år 2018 och nu planeras för en utbyggnad i flera steg. Karlstadstråket ska göra det både hållbart, snabbt och enkelt att resa kollektivt till centrum, skolor, arbetsplatser och handelsområden. Karlstadstråkets etapp 1 har delfinansierats med 50 procent genom det statliga bidraget stadsmiljöavtal. För 2024 har Karlstad fått ytterligare stadsmiljöbidrag för etapp 2 i karlstadsstråket.

3.10. Rapportering och uppföljning

Innehållet i detta klimatkontrakt utvärderas årligen, i samband med att kontraktet revideras för nästkommande år. Arbetet följer kommunens övriga processer för planering och uppföljning av verksamhet och redovisas till kommunstyrelsen. I uppföljningen redovisas kommunens utsläpp av växthusgaser, i förhållande till de effektmål som angivits i projektplanen för Klimatneutrala Karlstad 2030.

Vad gäller uppföljning av klimatmålet så följs utvecklingen med stöd av fastställda indikatorer som redovisas och analyseras löpande. För analys av den del av målet som riktar sig internt till kommunkoncernens verksamheter blir det nyligen införda verktyget Svalna ett viktigt stöd.

Ytterligare en viktig uppföljning avser den handlingsplan som följer av Energi- och klimatplan. Där har den dokumentansvariga samordnaren i uppdrag att löpande följa genomförandet av aktiviteter och driva på utvecklingen. En årlig uppföljning ska sammanställas som visar på effekter.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaketet på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städernas klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas

stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center³ för digitalisering som ger bättre stöd för städers klimatomställning.

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer⁴.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

³ Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

⁴ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁵ European Urban Initiative (EUI)⁶ och Urbact⁷.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁸. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrvågar arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska,

⁵ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁶ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁷ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁸ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med

investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 krafsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans krafsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvring i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvring (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städernas förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat

Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

2023 års version av Klimatkontrakt 2030 var det första för Karlstads kommun. Inriktningen i den versionen var därför främst att beskriva nuläget vad avser klimatomställningen inom kommunen och ge en översikt över de styrprinciper och styrsignaler som tillämpas. Under året har dock ett omfattande arbete skett inom ramen för Klimatneutrala Karlstad 2030. Några av de viktigaste uppdateringarna är:

- Beslut om Energi- och klimatplan
- Beslut om ny övergripande styrmodell för kommunkoncernen
- Införande av klimatkontrakt för företag och organisationer
- Fastställande av kommunikationsstrategi för Karlstads klimatomställning
- Framtagande av utbildningskoncept för utbildning av förtroendevalda inom klimat- och miljöområdet, där de första utbildningarna har genomförts för 10 nämnder och styrelser.

- Införande av Svalna för visualisering, beräkning och analys av kommunkoncernens interna klimatavtryck
- Införande av elevborgarråd för klimatet
- Omläggning till gröna lån för hållbara investeringar

2024 års version av Klimatkontrakt 2030 är mer framåtsyftande och redogör mer konkret för planerade åtgärder.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Att fortsatt arbeta med den komplexa utmaningen med klimatmålet kräver nya arbetssätt och samarbeten, både lokalt och mellan myndigheterna och övriga kommuner. Uppgiften är flerdimensionell som kräver engagemang på alla nivåer av samhället. Där har kommunen en viktig roll som facilitator för samverkan mellan företag, medborgare och föreningar för att öka möjligheten att kunna påverka. Vi behöver också utveckla vår egen organisationsförmåga för att arbeta med klimatmålet i alla styrprocesser och våga pröva nya arbetssätt och samarbeten.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatörer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet

till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och bidragit till SKRs beredning⁹ om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städers omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbeta har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

⁹ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna¹⁰. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städers klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärtpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städers klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städers klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylabbar. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanslys har testats och skalas upp.

¹⁰ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas – Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylabb inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och

Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Karlstads kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Linda Larsson

Kommunstyrelsens ordförande,
Karlstads kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Karlstads kommun.

- [Information om Klimatneutrala Karlstad 2030](#)
- [Kommunens avsiktsförklaring Viable Cities \(2021\)](#)
- [Karlstads kommun Målanalys och måluppfyllelse](#)
- [Översiktsplan 2012](#)
- [Översiktsplan 2050 \(samrådshandling\)](#)
- [Miljööverenskommelse med Länsstyrelsen Värmland \(2022\)](#)
- [Om Agenda 2030 i Karlstads kommun](#)